

Міністерство освіти і науки України
Державний заклад «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З НАВЧАЛЬНОЇ
ДИСЦИПЛІНИ «МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ПСИХОЛОГІЇ
У ВИЩІЙ ШКОЛІ »
ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ
ДРУГОГО (МАГІСТЕРСЬКОГО) РІВНЯ
СПЕЦІАЛЬНОСТІ 053 ПСИХОЛОГІЯ

Методичні рекомендації до дисципліни «Методика викладання психології у вищій школі» для здобувачів другого(магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 053 Психологія, Одеса, 2022. 29 с.

Розглянуто на засіданні кафедри загальної та диференціальної психології

Протокол від 21 квітня 2022 року № 9

Схвалено науково-методичною комісією

Протокол від 18 травня 2022 року № 10

Рекомендовано до друку вченою радою Університету Ушинського

Протокол від 26 травня 2022 року № 10

Розробник:

О.О.Водолазська – кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри загальної та диференціальної психології Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Рецензенти:

В.Б.Бедан – кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології національного університету «Одеська юридична академія»

О.Г.Бабчук – кандидат психологічних наук, доцент, зав. кафедрою сімейної та спеціальної педагогіки і психології Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

©Водолазська О.О., 2022

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Щоденна робота зі студентською аудиторією постійно ставить викладача закладу вищої освіти перед необхідністю вирішення цілого ряду запитань, спрямованих на самостійну підготовку студентів до навчальних занять з курсу «Методика викладання психології у вищій школі». Педагогічна практика щоденно ставить викладачів психології перед необхідністю вирішення цілого ряду методичних питань, пов'язаних із підготовкою та проведенням лекцій, практичних, семінарських занять, складанням методичних розробок у вищій школі. Це вимагає від викладача певної системи професійних психолого-педагогічних знань, навичок і вмінь, що відповідають вимогам педагогічної діяльності. У цій системі необхідно виділити основну її частину, що визначає необхідний базовий рівень психолого-педагогічної підготовки сучасного психолога-викладача.

У навчально-методичному комплексі викладено сучасне наукове бачення методики засвоєння психологічних знань із використанням інноваційних технологій навчального процесу, що дозволяє значно розширити рамки традиційних форм навчання.

Методологічну основу розробки даного комплексу складають погляди на процес засвоєння психологічних знань Л.С.Виготського, Г.С.Костюка, О.М.Леонтьєва, П.Я.Гальперіна, Д.Б.Ельконіна, А.В.Петровського, С.Л.Рубінштейна, В.Я.Ляудіс, С.Д.Максименка та інших.

Основна мета вивчення курсу «Методика викладання психології у вищій школі» полягає у сформованості у здобувачів системи спеціальних знань щодо динаміки вивчення психологічних дисциплін у вищому навчальному закладі, її сутності і функцій; стимулювання бажання вивчати особливості і принципи діяльності викладача психології; формування готовності оптимально творчо використовувати отримані знання, уміння і навички, необхідні для професійної діяльності викладача закладу вищої освіти. Сформування мотивації щодо використання набутих знань у професійній діяльності.

знати:

- законодавче та нормативно-правове забезпечення вищої освіти;
- структуру вищої освіти в Україні;
- методологічні і теоретичні засади психологічної практики;
- основні принципи методики викладання психології;
- динаміку і структуру процесу засвоєння знань студентами: етапи і стадії;
- основні ефекти і феномени лекційних, семінарських та лабораторних занять;
- якості викладача психології, які є провідними у становленні суб'єкт-суб'єктних стосунків викладача і студента;
- особливості засвоєння психологічних знань учнями та студентами;
- основи професійної етики;

вміти:

- творчо застосовувати отримані знання;
- планувати, організовувати і аналізувати різноманітні види навчальних , аудиторних і позааудиторних занять;
- використовувати у педагогічній діяльності найбільш ефективні та інноваційні методи навчання і виховання студентів;
- використовувати засоби активізації пізнавальної, дослідницької та творчої діяльності студентів ;
- підбирати адекватні методи у проведенні лекційних та семінарських занять, враховуючи індивідуальні особливості особистості студентів та специфіку підготовки спеціалістів з вищою освітою.

Система психолого-педагогічних умінь складає основу кваліфікаційної професіограми сучасного викладача психології і може відповідати цілям психолого-педагогічної підготовки.

Таблиця 1.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Назви тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	с.р.	і.р.		л	п	лаб	с.р.	і.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Методи та форми викладання психології у вищій школі												
Тема 1. Предмет, мета і задачі курсу	5	2	1		2		5				4	
Тема 2. Форми і методи викладання психології у вищій школі	7	2	1		4		7	1	1		6	
Тема 3. Організаційні форми навчання	11	2	2		7		11	1	1		10	
Тема 4. Інноваційні педагогічні технології активізації навчання	12	2	2		8		12		1		10	
Тема 5. Сучасні форми організації навчально-пізнавальної діяльності студентів	13	2	2		9		13	2	1		10	
Разом за змістовим модулем 1	48	10	8		30		48	4	4		40	
Змістовий модуль 2. Керівництво науковою та самостійною роботою студентів												
Тема 6.	14	2	2		10		14	1	1		12	

Шляхи та засоби підвищення ефективності викладання психології												
Тема 7. Управління самостійною роботою студентів у процесі вивчення психології	11	2	2		7		11	1	1		9	
Тема 8. Методичні прийоми забезпечення контролю і корекції навчальної діяльності студентів	12	1	2		8		12	1	1		10	
Тема 9. Особливості професійної підготовки психологів у вищій школі	10	1	2		8		10				9	
Тема 10. Проблеми і перспективи післядипломної освіти психологів у контексті Болонського процесу	11	2	2		7		11	1	1		10	
Разом за змістовим модулем 2	58	8	10		40		58	4	4		50	
Разом	106	18	18		70		58	4	4		50	
ІНДЗ	14					14	14					14

Усього	120	18	18		70	14	120	8	8		90	14
---------------	------------	-----------	-----------	--	-----------	-----------	------------	----------	----------	--	-----------	-----------

ОСНОВНІ ТЕРМІНИ ДИСЦИПЛІНИ

Активне навчання – це спосіб пізнання, під час якого студент виступає в ролі суб'єкта навчальної діяльності, вступає в діалог з викладачем, активно приймає участь у процесі пізнання, виконує творчі, пошукові та проблемні завдання.

Бінарна лекція – усний діалог двох викладачів в якому відбувається обговорення питання з різних позицій: теоретика і практика, представників різних професійних шкіл, або спеціалістів, що мають різні погляди на питання, що розглядається.

Гра – форма діяльності в умовних ситуаціях, спрямована на відтворення та засвоєння суспільного досвіду.

Графічний контроль – це метод, що передбачає створення студентом узагальненої наочної моделі, яка відображає відношення, взаємозв'язки певних об'єктів.

Дидактичний тест – це система завдань специфічної форми, певного змісту, що дозволяє якісно оцінити і виміряти рівень знань, умінь і навичок.

Ділова гра – форма відтворення предметного та соціального змісту професійної діяльності.

Збірник наукових праць – це книга, що містить ряд статей, об'єднаних певною проблематикою.

Імітаційна гра – форма відтворення певної діяльності людей (нарада, обговорення питань) на підприємстві, організації в певних умовах (студентська аудиторія, викладацька, кабінет керівника тощо).

Інтерактивне навчання – це спосіб пізнання, що відбувається у формах спільної діяльності студентів: всі учасники навчально-виховного процесі взаємодіють один з одним, обмінюються інформацією, спільно розв'язують проблеми, моделюють ситуації, оцінюють дії колег і власну поведінку,

занурюються у реальну атмосферу ділового співробітництва задля розв'язання проблем.

Контроль - це перевірка якості засвоєного навчального матеріалу, налагодження зворотного зв'язку між викладачем та студентом.

Лекція – прес-конференція – монологічний виклад навчальної інформації викладачем за особистими питаннями студентів.

Лекція (від латинського слова *lectio*) - це усний виклад певної інформації викладачем у вузі, або публічний виступ із будь-якої теми.

Лекція-візуалізація – усний монолог викладача, що супроводжується демонстрацією матеріалу, який виступає носієм інформації.

Метод навчання – це спосіб упорядкованої взаємопов'язаної діяльності викладача та студентів, спрямований на досягнення поставленої мети.

Методичні вказівки – це книга, що містить роз'яснення з певної теми, розділу або питань навчальної дисципліни.

Монографія – це книга, що містить виклад результатів наукового дослідження за певною проблемою.

Навчальний посібник – це книга, що містить навчальний матеріал, що доповнює і поглиблює підручник.

Операційна гра – форма відтворення певних специфічних операцій (методики написання навчального посібника, статті, рецензії, складання навчальних планів, програм тощо).

Оцінювання знань – це вираження в умовних одиницях (балах) знань, умінь і навичок студентів відповідно до вимог навчальної програми.

Пасивне навчання – це спосіб пізнання, під час якого студент виступає в ролі об'єкта навчальної діяльності: він повинен засвоїти та відтворити матеріал, який подається йому через викладача або інше джерело інформації.

Педагогічна техніка – комплекс знань, умінь та навичок педагога, необхідних для ефективного застосування методів педагогічного впливу на вихованців.

Педагогічна технологія – сукупність психолого-педагогічних настанов, які визначають спеціальний підхід і поєднання форм, методів, прийомів, способів та засобів виховання.

Письмовий контроль – це метод, що передбачає розв'язання контрольної роботи, написання творчої роботи, словникового диктанту тощо.

Підручник – це книга, в якій у систематизованому вигляді викладаються основи знань з навчальної дисципліни у відповідності до навчальної програми.

Пояснювально-ілюстративна лекція – тривалий усний монолог викладача, спрямований на передачу навчального матеріалу, що характеризується високим ступенем складності логічних побудов, образів, доказів, узагальнень.

Практична перевірка – це метод, що використовується під час проведення практичних занять, у процесі проходження виробничої практики з метою виявлення рівня оволодіння системою професійних вмінь та навичок.

Проблемна лекція - це вид занять, у якому зміст лекції має бути надано не у вигляді тексту, послідовно викладеного викладачем, а у вигляді системи учбових проблем, які відображали або відображають реальні протиріччя науки, практики і самої навчальної діяльності.

Проблемне навчання – це спосіб пізнання, який ґрунтується на закономірностях творчого засвоєння знань і способів діяльності через аналіз проблемних ситуацій, формулювання проблем і їх розв'язання шляхом висунення припущень, обґрунтування і доведення гіпотез.

Програмований контроль – це метод, що передбачає пред'явлення всім студентам стандартних завдань, оцінка виконання яких здійснюється за допомогою індивідуальних автоматизованих засобів.

Професійна свідомість – усвідомлення людиною себе як фахівця певної галузі (своїх якостей і рис, потреб, інтересів, цілей).

Професійно – психологічна готовність – сукупність професійно обумовлених вимог до педагога. Вона включає як психологічну та психофізіологічну готовність, так і науково-теоретичну та практичну компетентність.

Рольова гра – форма відтворення варіантів поведінки в певних життєвих ситуаціях (захист або презентація власного доробку, конфлікт з колегами тощо)..

Семінар – «Мозковий штурм» - вид семінарського заняття, що передбачає групове вирішення студентами творчої проблеми шляхом некритичної генерації ідей.

Семінар – дискусія – вид семінарського заняття, що передбачає обговорення студентами суперечливих питань під керівництвом викладача.

Семінар – обговорення рефератів та творчих робіт – вид семінарського заняття, що передбачає взаєморецензування, обговорення та оцінку письмових робіт студентів.

Семінар – розв'язування задач – вид семінарського заняття, що передбачає поєднання теоретичних знань з практичними навичками через розв'язання ситуативних задач.

Семінар – розгорнута бесіда – вид семінарського заняття, який передбачає розподіл теми на пов'язані між собою питання з подальшим обговоренням на занятті.

Семінарське заняття – вид навчальних практичних занять, який передбачає самостійне вивчення студентами окремих питань і тем лекційного курсу за завданнями викладача з оформленням матеріалу у вигляді реферату, доповіді, повідомлення.

Словник – це книга, що дає пояснення термінів і понять психологічної науки.

Технологія навчання – шлях засвоєння навчального матеріалу в межах навчальної дисципліни, теми, питання.

Усний контроль – це метод, що передбачає формулювання запитань, підготовку студентів до відповіді, коригування викладених у процесі відповіді знань, аналіз і оцінювання відповіді.

ТЕМАТИЧНИЙ СУПРОВІД ОСНОВНИХ ПИТАНЬ КУРСУ

Змістовий модуль 1. Методи та форми викладання психології у вищій школі.

Тема 1. Предмет, мета і задачі курсу. Методика викладання психології – визначення поняття, мети, завдань. Основні вимоги до викладання психології. Психологічні аспекти теорії навчання. Взаємозв'язок навчання та розвитку (П.П.Блонський, Д.Б.Ельконін, В.В.Давидов, Л.В.Занков, Б.Г.Ананьєв, А.А.Люблінська, Н.О.Менчинська, Д.М.Богоявленський та ін.). Навчання та розвиток з точки зору Ж.Піаже, Е.Торндайка. Теорія проблемного навчання (Т.В.Кудрявцев, О.М.Матюшкін). Основні положення теорії розвивального навчання.

Тема 2. Форми і методи викладання психології у вищій школі. Класифікація методів навчання. Класифікація методів навчання за І.Я.Лернером та М.М.Скаткіним. Репродуктивні методи навчання. Переваги проблемного методу.

Тема 3. Організаційні форми навчання. Історія розвитку системи навчання. Теоретичні основи класно-урочної системи навчання; переваги та недоліки. Урок, як головний компонент класно-урочної системи. Вимоги до уроку. Основні елементи уроку. Дидактична структура уроку. Типи уроків.

Тема 4. Інноваційні педагогічні технології активізації навчання. Проблеми втілення освітньої технології у ЗВО. Суб'єкт-суб'єктні стосунки між викладачем і студентами. Психологічна характеристика активного рефлексивного слухання та «Я-повідомлення» в комунікативному процесі викладання зі студентами. Психологічні засоби, методи, прийоми підвищення ефективності професійно-педагогічного спілкування зі студентською аудиторією під час лекції, на практичних заняттях та іспиті.

Тема 5. Сучасні форми організації навчально-пізнавальної діяльності студентів. Лекційна форма навчання. Основні функції лекції, вимоги до її проведення, структура. Керівництво навчальною роботою студентів. Складові забезпечення передачі інформації. Нові сучасні лекційні форми. Практичні і семінарські заняття в курсі психології. Основні форми практичних занять. Загальні підходи до розробки навчальних завдань до практичних занять. Специфіка проведення лабораторних занять з психології та методичні вимоги до їх проведення. Вимоги до процесу вирішення студентами навчальних завдань під час самостійної роботи.

Змістовий модуль 2. Керівництво науковою та самостійною роботою студентів

Тема 6. Шляхи та засоби підвищення ефективності викладання психології.

Психологічні розбіжності традиційної та інноваційної стратегій організації освіти. Використання знань загальної психологічної теорії, їх систематизація. Врахування професійних особливостей аудиторії. Стратегії управління навчально-виховним процесом у вищій школі. Системна реорганізація інноваційної освіти. Компоненти реорганізації. Проектування системи

психологічних завдань у навчальних курсах. Процес розпредмечування та структурування психологічних знань у систему навчально-пізнавальних завдань. Методика структурування предметного змісту психології. Методи і основні засоби програмованого навчання. Типи завдань активізації мислення. Умови створення проблемних ситуацій. Методи інтерактивного навчання.

Тема 7. Управління самостійною роботою студентів у процесі вивчення психології. Дидактичні функції та мета самостійної роботи. Завдання викладача психології з організації самостійної роботи студентів. Структура самостійної роботи. Мисленнєва діяльність студента при самостійному вивченні предмету. Класифікація запитань та завдань за змістом. Використання творів художньої літератури для психологічного аналізу особистості і діяльності. Умови ефективності самостійної роботи студента.

Тема 8. Методичні прийоми забезпечення контролю і корекції навчальної діяльності студентів. Контроль і корекція навчальної діяльності (Н.Ф.Тализіна, В.В.Давидов, Д.Б.Ельконін, Л.С.Виготський). Організація та оцінювання навчальних дій. Особливості індивідуального підходу. Показники сформованості знань та умінь.

Тема 9. Особливості професійної підготовки психологів. Професійні уміння та професійні навички психолога-спеціаліста. Розвиток компетентностей фахівця. Підготовка психолога у закладах післядипломної освіти. Програма підготовки психологів відповідно вимогам Болонської освіти. Зміст професійної підготовки психологів. Підготовка випускника до підсумкової державної атестації.

Тема 10. Проблеми і перспективи післядипломної освіти психологів у контексті Болонського процесу. Сучасний стан розвитку післядипломної освіти практичних психологів в Україні. Методологічні підходи до психологічного забезпечення професійної освіти майбутніх психологів. Вихідні положення Концептуальних засад розвитку освіти психологів на Україні. Мета, тенденції, основні завдання та поліаспектність сучасної післядипломної освіти в Україні. Педагогічні умови ефективної післядипломної освіти психологів.

Таблиця 2.

Теми практичних занять

№ з/п	Тема заняття	Кількість годин	
		денна	заочна
Змістовий модуль 1. Методи та форми викладання психології у вищій школі			
1.	<i>Семінар:</i> Предмет, мета і задачі курсу	1	
2.	<i>Семінар:</i> Форми і методи викладання психології у вищій школі	1	1
3.	<i>Вирішення практичних завдань:</i> Організаційні форми навчання	2	1
4.	<i>Семінар-практикум:</i> Інноваційні	2	1

	технології активізації навчання у ЗВО		
5.	<i>Дискусія:</i> Сучасні форми організації навчально-пізнавальної діяльності у процесі викладання психології	2	1
Змістовий модуль 2. Керівництво науковою та самостійною роботою студентів			
6.	<i>Круглий стіл:</i> Шляхи та засоби підвищення ефективності викладання психології	2	1
7.	<i>Семінар-практикум:</i> Управління самостійною роботою студентів у процесі вивчення психології	2	1
8.	<i>Вирішення практичних завдань:</i> Методичні прийоми забезпечення контролю і корекції навчальної діяльності	2	1
9.	<i>Круглий стіл:</i> Особливості професійної підготовки психологів.	2	1
10.	<i>Семінар:</i> Проблеми і перспективи післядипломної освіти психологів у контексті Болонського процесу.	2	
	Усього годин	18	8

При проведенні семінарських занять обговорюються попередньо визначені запитання, до яких студенти готують тези виступів, доповіді. При проведенні семінарів акцентується увага на:

- 1) уміння студентів аналізувати навчальний матеріал;
- 2) здатність формулювати та відстоювати свою позицію;
- 3) особисту активність;
- 4) можливість науково мислити та виважено обґрунтовувати свої думки;
- 5) сформованість навичок самостійного аналізу наукових першоджерел;
- 6) якість підготовки доповідей(індивідуальних та групових);
- 7) підготовка презентацій.

Дискусії, «круглі столи», майстер-класи дозволяють виявити індивідуальні особливості розуміння проблеми, яка обговорюється, навчитися у творчій суперечці визначати істину, відстоювати особисту точку зору, знаходити аргументи для підтримки спільного уявлення з певних проблемних питань. У процесі дискусії здобувачі збагачують зміст матеріалу, який уже вивчили, доповнюють свої знання, впорядковують і закріплюють навчальний матеріал. Під час проведення семінарських занять можна застосувати різні форми їх проведення:

- запитання і аргументовані відповіді з коментарями;
- розгорнуті бесіди;
- дискусії, «круглі столи» і майстер-класи;
- уважне прослуховування доповідей, презентацій та їх обговорення;

- вирішення проблемних питань та груповий розбір конкретних ситуацій;
- застосування брейнстормінгу чи «потоків ідей».

Таблиця 3.

Теми до самостійної роботи

№ з/п	Тема заняття	Кількість годин		
		денна	заочна	Форма контролю
Змістовий модуль 1. Методи та форми викладання психології у вищій школі				
1.	Предмет, мета і задачі курсу	2	4	Усне опитування
2.	Форми і методи викладання психології у вищій школі	4	6	Індивідуальна, групова співбесіда
3.	Організаційні форми навчання	7	10	Групова співбесіда
4.	Інноваційні педагогічні технології у закладі вищої освіти	8	10	Перевірка практичних завдань
5.	Сучасні форми організації навчально-пізнавальної діяльності у процесі викладання психології	9	10	Усне опитування
Змістовий модуль 2. Керівництво науковою та самостійною роботою студентів				
6.	Шляхи та засоби підвищення ефективності викладання психології	10	12	Групова співбесіда
7.	Управління самостійною роботою студентів у процесі вивчення психології	7	9	Групова співбесіда
8.	Методичні прийоми забезпечення контролю і корекції навчальної діяльності	8	10	Усне опитування
9.	Особливості професійної підготовки психологів.	8	9	Усне опитування
10	Проблеми і перспективи післядипломної освіти психологів у контексті Болонського процесу.	7	10	Перевірка практичних завдань
	Разом	70	90	Екзамен

Позааудиторна робота з дисципліни «Методика викладання психології у вищій школі» має характер пошуково-аналітичної і наукової роботи. Завдання, які виконують студенти у процесі самостійної та індивідуальної

роботи, сприяють розвитку самостійності, аналітичного мислення, формування умінь та навичок самостійного пошуку наукового матеріалу. Робота над виконанням запланованих для самостійної роботи завдань поглиблює та закріплює знання і уміння, отримані студентами під час лекцій та практичних і семінарських занять. Найбільш доцільними, на наш погляд, є такі форми проведення самостійної та індивідуальної роботи:

- пошук та аналіз наукових джерел за заданою темою;
- моделювання знайденого теоретичного матеріалу;
- рецензування, аналіз та презентація першоджерел;
- відповідальне ставлення до виконання домашніх завдань;
- ретельна підготовка до дискусій і «круглих столів».

Таблиця 4.

Індивідуальні навчально-дослідні завдання (навчальні тези)

№ з/п	Тематика	Кількість годин	
		денна	заочна
1.	Порівняльна характеристика методів викладання та методі навчання.		
2.	Методи інтерактивного навчання.		
3.	Система індивідуалізованого навчання в різних країнах Європи.		
4.	Основні напрямки розвитку якостей особистості викладача, що допомагають організувати ефективність науково-пізнавальної діяльності студентів ЗВО у процесі отримання психологічних наукових знань.		
5.	Культура іноваційної освіти.		
6.	Оформлення «банку» психокорекційних та тренінгових вправ, спрямованих на розвиток навичок підвищення ефективності викладання психології.		
7.	Моделювання розвитку професійних умінь практичного психолога.		
8.	Специфіка післядипломної підготовки та перепідготовки практичних психологів США, Канади, Британії, Франції, Німеччини (за вибором однієї з країн).		
	Разом	14	14

Творча робота здобувачів другого (магістерського) рівня передбачає становлення особистості майбутнього психолога у процесі вивчення навчальної дисципліни «Методика викладання психології у вищій школі» за рахунок індивідуального ставлення до отримання нових знань. Під час

підготовки до практичних та семінарських занять за допомогою виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань здобувач виявляє самостійність у пошуці наукових джерел (не лише тих, що запропоновані викладачем, але й за індивідуальним бажанням), у виборі діагностичного інструментарію, що спонукає його до творчого вирішення навчальної проблеми. В результаті у студента виникають нові ідеї, завдяки чому продуктивність самостійності під час опанування нових наукових матеріалів зростає.

Отримані у процесі самостійної роботи знання можуть бути використані студентами під час вирішення тестових запитань. Наприклад, для перевірки рівня знань студентів можуть бути запропоновані наступні тестові завдання.

**Приклад тестових завдань для здобувачів вищої освіти
за спеціальністю 053-Психологія до курсу
«Методика викладання психології у вищій школі»**

1. До основних принципів програмованого навчання належать:
 - а) принцип малих кроків;
 - б) негайне пред'явлення відповіді для самоконтролю;
 - в) принцип негативного підкріплення.
2. Методика викладання психологічних дисциплін - це галузь психологічної науки, _____ якої є зміст освіти і теорія навчання.
 - а) мета;
 - б) завдання;
 - в) предмет;
 - г) об'єкт.
3. Навчальна ситуація, в якій студенти не можуть розв'язати завдання, оскільки не мають необхідних знань, створюється педагогом у концепції:
 - а) розвиваючого навчання;
 - б) проблемного навчання;
 - в) евристичного навчання.
4. Творчість є важливішою, ніж правильність виконання завдання при оцінюванні у концепції:
 - а) інтерактивного навчання;
 - б) проблемного навчання;

в) евристичного навчання.

5. Поняття «алгоритмізованість навчання» так відноситься до поняття «програмоване навчання» як поняття «рефлексія особистого досвіду» до поняття:

а) «інтерактивне навчання»;

б) «проблемне навчання»;

в) «евристичне навчання».

6. Що є результатом інтелектуальної діяльності студента за концепції евристичного навчання:

а) особистий досвід;

б) проблема;

в) гіпотеза.

7. За якою концепцією студент спочатку створює навчальний продукт, а потім співставляє його з культурно-історичними досягненнями, що вже існують:

а) розвиваючого навчання;

б) інтерактивного навчання;

в) евристичного навчання.

8. Високий темп вивчення матеріалу, домінування теорії у знаннях, навчання на високому рівні складності – це властивості:

а) розвиваючого навчання;

б) Болонської системи навчання;

в) обдарованості студента.

9. За розвиваючого навчання:

а) навчання спрямоване на формування і розвиток певних здібностей студента;

б) відбувається врахування сензитивних періодів розвитку особистості;

в) навчання випереджає розвиток особистості студента .

10. Інтерактивне навчання не відбудеться за відсутності:

а) проблемної ситуації;

б) рефлексії життєвого досвіду;

в) обміну думками.

11. Наявність особистого досвіду щодо ситуації необхідна для навчання за концепцією:

- а) проблемного навчання;
- б) інтерактивного навчання;
- в) евристичного навчання.

12. Поняття «інклюзивне навчання» так відноситься до поняття «досвід» як поняття «інтерактивне навчання» до поняття:

- а) «спільна думка»;
- б) «обмін думками»;
- в) «прийняття рішення».

13. За розвиваючого навчання правильною є послідовність розвитку:

- а) здібності – компетенції – компетентність;
- б) компетенції – компетентність – здібності;
- в) компетентність – здібності – компетенції.

14. За евристичного навчання правильною є послідовність розвитку:

- а) здібності – компетенції – компетентність;
- б) компетенції – компетентність – здібності;
- в) компетентність – компетенції – здібності.

15. Високий темп навчання є характеристикою:

- а) наявності здібностей;
- б) навчованості студента;
- в) розвиваючого навчання.

16. Поняття «компетентність» так відноситься до поняття «компетенція» як:

- а) «талант» до «здібності»;
- б) «талант» до «вправляння»;
- в) «методологія» до «методика».

17. Аналіз і відбір необхідної інформації, її перетворення, володіння сучасними інформаційними технологіями – це характеристики:

- а) навчально-пізнавальної компетенції;

- б) інформаційної компетенції;
- в) інтелектуальної компетенції.

18. Зміст ціннісно-сислової компетенції полягає у:

- а) формуванні світогляду;
- б) наявності ціннісних орієнтацій;
- в) прагненні до самовизначення.

19. Психологічна компетентність охоплює вміння людини:

- а) адекватно оцінити власні здібності, можливості, рівень домагань, психологічні особливості;
- б) вибрати найефективніший варіант власної поведінки у певній ситуації;
- в) регулювати власні емоційні стани, долати критичні життєві ситуації.

20. Вільне володіння способами взаємодії з оточуючими людьми, навичками роботи у групі, успішний вибір різних соціальних ролей – це характеристики:

- а) студента, який успішно навчається за програмою інтерактивного навчання;
- б) студента, який володіє комунікативною компетентністю;
- в) студента, який володіє комунікативною компетенцією.

21. У програмованому навчанні можна сформувати компетенцію:

- а) навчально-пізнавальну;
- б) інформаційну;
- в) ціннісно-сислову.

22. Самостійність мислення студента – це:

- а) воля вибору завдань та їх рішень;
- б) оригінальність побудови та перевірки гіпотези;
- в) послідовність та точність рішень.

23. Психічний розвиток особистості студента передбачає:

- а) пріоритет особистісних інтересів над усіма іншими;
- б) сукупність внутрішніх мотивів, що заснована на притаманній людині природженій пізнавальній потребі;

- в) формування у свідомості студентів такої ідеології, що є провідною у суспільстві;
- г) діалектичний процес виникнення та вирішення протиріч переходу зовнішнього у внутрішнє, саморух, активну роботу над собою;
- д) цілеспрямовану педагогічну взаємодію викладача та студентів.

24. Упорядкованими засобами взаємопов'язаної діяльності викладача і студента є:

- а) форми навчання;
- б) методи навчання;
- в) принципи навчання;
- г) процес навчання.

25. Форми організації навчальної роботи викладача закладу вищої освіти (колоквіум, семінар, дискусія) об'єднані за такою ознакою:

- а) джерело інформації;
- б) логіка подачі інформації;
- в) стимулювання пізнавальної діяльності;
- г) характер пізнавальної діяльності;
- д) рівень пізнавальної активності та самостійності студентів.

26. Дидактичними принципами навчання є:

- а) науковість і систематичність, повторення і вправи, творча активність, міцність засвоєння знань, умінь і навичок;
- б) єдність навчання, виховання і розвитку, формування умінь і навичок;
- в) диференціальний підхід до учнів, навчання на високому рівні долаття труднощів.

27. Мета технології модульного навчання:

- а) спрямованість до дослідницької роботи студента;
- б) розвиток спроможності самостійної та творчої роботи студента;
- в) навчання студента користування інформаційними технологіями;

г) підготовка до олімпіади.

28. На основі чого складається робоча програма з певного навчального курсу:

а) навчального плану;

б) підручників;

в) творчості викладача чи його власних бажань;

г) закону про освіту.

29. Психологічне відчуття утруднень у розв'язанні поставлених завдань, це:

а) проблемна ситуація;

б) невпевненість у собі;

в) рушійна сила;

г) спонукальний мотив.

30. Тип навчання, який характеризується такими особливостями, як повідомлення викладачем певної сукупності знань студентам у готовому вигляді без пояснювання, засвоєння знань студентами без усвідомлення й розуміння, це:

а) догматичне навчання;

б) проблемне навчання;

в) пояснювально-ілюстративне навчання;

г) модульно-розвивальне навчання.

31. Обмежена в часі та просторі взаємозумовлена діяльність викладача і студента, це:

а) навчальний процес;

б) форма організації навчання;

в) спосіб організації навчання;

г) співпраця.

32. Основна форма організації та метод навчання у вищій школі-це:

а) семінарське заняття;

б) практичне заняття;

в) лекція;

г) самостійна робота студентів.

33. Представниками технології проблемного навчання є:

- а) Д.Б. Ельконін, В.В. Давидов;
- б) З. Фрейд, К. Юнг;
- в) А. Маслоу, К. Роджерс;
- г) Т.В. Кудряцев, О.М. Матюшкін;
- д) Л.С. Виготський, Л.В. Занков

34. Л. С. Виготський розробив теорію:

- а) «поетапного формування розумових дій»;
- б) «розвивального навчання»;
- в) «культурно-історичного розвитку вищих психічних функцій»;
- г) «соціального навчання»;
- д) «когнітивного дисонансу».

35. За якими рівнями Н. В. Кузьміна визначає педагогічні здібності:

- а) конвенційні, постконвенційні;
- б) конструктивні, організаторські;
- в) перцептивно-рефлексивні, проєктивні;
- г) академічні, практичні.

36. За сукупністю яких рис особистості студенти визначають авторитетність викладача:

- а) презирство, некомпетентність, формальне ставлення до викладання дисципліни;
- б) відсутність емпатії, суб'єктивність;
- в) нескромність, зазнайство, хвастощі
- г) доброзичливість, гуманність, тактовність; професійність.

37. Компетентність студента у взаємодії з інноваціями визначається його _____ - здатністю приймати нові ідеї та технології, доопрацьовувати, поширювати та впроваджувати:

- а) інноваційністю;
- б) антиципацією;
- в) креативністю;

г) адаптивністю.

38. На відміну від афектів та ситуативних емоцій, _____ спрямовані на явища, що мають постійне мотиваційне значення і відповідають за загальну спрямованість діяльності людини:

- а) настрої;
- б) почуття;
- в) стреси;
- г) наміри.

39. Критерієм класифікації мислення студента на «теоретичне» та «практичне» є:

- а) форма;
- б) характер задач, що вирішуються;
- в) ступінь новизни та оригінальності;
- г) ступінь розвитку в онтогенезі.

40. До рис характеру, які характеризують ставлення викладача ЗВО до студентів належить:

- а) скромність;
- б) гордість;
- в) самокритичність;
- г) тактовність.

Бланк для відповідей

Питання	Відповідь	Питання	Відповідь
1		21	
2		22	
3		23	
4		24	
5		25	
6		26	
7		27	
8		28	
9		29	

10		30	
11		31	
12		32	
13		33	
14		34	
15		35	
16		36	
17		37	
18		38	
19		39	
20		40	

Запитання до екзамену

з курсу «Методика викладання психології у вищій школі»

для здобувачів вищої освіти за спеціальністю 053-Психологія

1. Стратегії організації сучасної освіти .
2. Мета і завдання курсу «Методика викладання психології» у вищій школі.
3. Психологічні розбіжності традиційної та інноваційної стратегій організації навчання.
4. Поняття теорії навчання у психології. Проблема співвідношення навчання та розвитку у наукових працях Л.С.Виготського.
5. Основні положення теорії розвиваючого навчання.
6. Класифікація методів навчання за типом пізнавальної діяльності (Лернер І.Я., Скаткін М.М.).
7. Особливості репродуктивної і продуктивної групи методів.
8. Поняття «проблемне навчання» та «проблемна ситуація».
9. Достоїнства проблемного навчання.
10. Особливості класно-урочної системи.
11. Основні типи і структура уроку.
12. Етапи підготовки до уроку.
13. Характеристика оформлення плану-конспекту уроку.
14. Умови ефективності уроку з психології у коледжах та технікумах.
15. Вимоги, що висуваються до пояснення матеріалу.
16. Опитування як засіб навчання.
17. Сучасні форми організації навчально-пізнавальної діяльності у процесі викладання психології.

18. Практичні і семінарські заняття в курсі психології.
19. Лабораторні заняття і специфіка їх проведення.
20. Психологічні задачі та їх проектування в навчальних курсах.
21. Структура і організація самостійної роботи учнів , студентів під час вивчення курсу психології.
22. Дидактичні функції самостійної роботи учнів та студентів.
23. Методи та основні методичні засоби програмованого навчання.
24. Характеристика методів проблемного навчання.
25. Характеристика методів інтерактивного навчання.
26. Особливості застосування активних методів у викладанні психології.
27. Форми і методи контролю результатів навчання.
28. Тестування та його роль у діагностиці навченості.
29. Поняття «контроль» і «корекція» навчальної діяльності.
30. Методичні прийоми забезпечення ефективності поточного педагогічного контролю.
31. Специфіка викладання дисциплін з психологічних знань у XVIII-XX сторіччі.
32. Специфіка викладання психологічних наук на початку XX сторіччя.
33. Особливості викладання психології у 20-30 роках XX сторіччя.
34. Специфічні особливості початку відродження психологічної освіти у XX сторіччі.
35. Основні тенденції сучасної психологічної освіти в Україні.
36. Особливості отримання післядипломної освіти за спеціальністю «психолог».
37. Основні напрямки післядипломної психологічної освіти.
38. Форми підвищення психологічної кваліфікації і додаткової психологічної освіти в Україні.
39. Системна організація навчальної ситуації.
40. Структура навчально-виховної ситуації як одиниці керування навчанням.
41. Стратегії організації навчання у вищій школі.
42. Компоненти методичної розробки навчальної лекції з психології (для учнів та для студентів).
43. Методична розробка семінарського заняття.
44. Вербальні методи навчання психології.
45. Наочні методи навчання психології.
46. Методи закріплення вивченого матеріалу.
47. Організація перевірки й оцінювання знань при вивченні психології учнями та студентами.
48. Специфіка понять «кваліфікаційна характеристика», модель фахівця».

49. Педагогічне спілкування як різновид професійного спілкування.
50. Конфлікти у педагогічному процесі.
51. Характеристика педагогічної майстерності викладача психології.
52. Характеристика педагогічної етики викладача психології.
53. Структура й елементи педагогічної творчості викладача психології.
54. Характеристика понять: педагогічні інновації, педагогічні технології, технології навчання.
55. Науково-дослідна робота як показник професійної компетентності викладача психології.
56. Форми навчальної взаємодії між викладачем і студентами при навчанні психології.
57. Процес і стилі педагогічної взаємодії.
58. Співробітництво викладача психології зі студентами; структура спільної навчальної діяльності.
59. Організація спільної діяльності викладача психології і студентів.
60. Психологічні розбіжності традиційної та інноваційної стратегій організації навчання.
61. Системна реорганізація інноваційного навчання.
62. Проектування системи психологічних задач у навчальному курсі психології.
63. Метод дискусії та інсайту у інтерактивному навчанні.
64. Методика вивчення наукової літератури.
65. Мисленнєва діяльність учнів та студентів при самостійному вивченні курсу психології.
66. Ефективність використання творів художньої літератури у вивченні курсу психології.
67. Контроль та корекція навчальної діяльності.
68. Організація навчальних дій студента.
69. Об'єктивне оцінювання знань учнів та студентів. Поняття «оцінка» та «відмітка».
70. Рекомендації-принципи об'єктивного оцінювання знань.
71. Особливості індивідуального підходу до оцінювання знань.
72. Показники сформованості знань і умінь при вивченні психології.
73. Специфіка професійних умінь та професійних навичок викладача психології.
74. Особливості професійної підготовки викладача психології.
75. Розвиток компетентності психологів як фахівців.
76. Програма підготовки психологів з позиції вимог Болонської угоди.
77. Зміст професійної підготовки психолога.

78. Позааудиторна робота студента при вивченні психології.
79. Характеристика трирівневої системи отримання психологічних знань.
80. Можливості подальшого професійного росту фахівця-психолога з вищою освітою.
81. Проблеми і перспективи післядипломної освіти психологів у контексті Болонського процесу.
82. Вихідні положення Концептуальних засад розвитку післядипломної освіти психологів на Україні.
83. Поліаспектність післядипломної освіти психологів.
84. Мета та завдання післядипломної освіти психологів.
85. Організація навчального процесу у закладах (інститутах, факультетах, відділеннях) післядипломної освіти.
86. Педагогічні умови ефективної післядипломної освіти психологів.
87. Чинники спеціальної підготовки майбутнього психолога.
88. Засади формування контингенту студентів факультету післядипломної освіти.
89. Розвивальна взаємодія системи післядипломної освіти.
90. Основні тенденції сучасної післядипломної освіти в Україні

ЛІТЕРАТУРА

1. Вища освіта і наука: науково-аналітичний огляд / Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, Наук. б-ка ім. М. Максимовича, Інформ.-бібліогр. від.; [упоряд.: Т. М. Белоусова, А. В. Козонущенко; за заг. ред. І. І. Тіщенко; наук. ред.: д-р наук з соціальних комунікацій О. О. Сербін]. Київ: [б. в.], 2018. № 4/5 (квітень–травень). 116 с.
2. Гапон Н.П. Методика викладання психології у вищій школі: методичні вказівки до курсу та опорний конспект лекцій для студентів першого курсу магістратури, спеціальність 053 — психологія денної та заочної форми навчання. Львів: філософський факультет ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 60с.
3. Методика викладання психології у вищій школі: курс лекцій для студентів спеціальності 053 «Психологія» ОС «Магістр» /укладачі: Т.Д.Щербан, С.І.Алмаші. Мукачево: МДУ, 2017. 53с.
4. Методика викладання психології у вищій школі. Методичні рекомендації./уклад.: В.В.Стинська. Івано-Франківськ: НАІР, 2016. 65 с.
5. Стоюхина Н.Ю. Методика преподавания психологии: история, теория, практика. *Учебное пособие*. 3-е изд., стер. Москва: ФЛИНТА, 2016. 182 с.
6. Батечко Н.Г. Теоретико-методологічні засади підготовки викладачів вищої школи в умовах магістратури: дис. ...д-ра пед.наук: 13.00.04. Київ, 2016. 669с.
7. Вітвицька С.С. Теоретичні і методичні засади педагогічної підготовки магістрів в умовах ступеневої освіти: Акмедосягнення науковців

- Житомирської науковопедагогічної школи: монографія / за ред. О. А. Дубасенюк. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2016. С. 302-347.
- 8.Водолазська О.О., Зоріна А.І. Ставлення до майбутнього осіб з різним рівнем саморозвитку. *Перспективи та інновації науки*. №3(3). Київ: Видавнича група «Наукові перспективи», 2021. С. 220-231
- 9.Коваль О. Є. Методичні вказівки до практикуму з дисципліни «Педагогіка та психологія вищої школи». Тернопіль: ТНЕУ, 2016. 20 с.
10. Коваль О.Є. Педагогіка та психологія вищої школи: навчально-методичний комплекс. *Навчально-методичний посібник*. Тернопіль: ВПЦ «Економічна думка ТНЕУ», 2016. 65 с.
11. Кравченко В. М. Теоретичні і методичні засади модернізації підготовки викладачів вищої школи в умовах магістратури: дис... д-ра пед. наук : 13.00.04. Запоріжжя, 2017. 476 с.
12. Курс лекцій з дисципліни «Педагогіка та психологія вищої школи» / Укладач Коваль О.Є. Тернопіль: ТНЕУ, 2016. 85 с.
13. Методичні рекомендації для тренерів щодо розроблення та проведення тренінгів / Авторський колектив: Т. Фулей (керівник робочої групи), Н. Буруковська, Т. Будниченко, Г. Савченко. Київ, 2016. 90 с.
14. Мирончук Н. М. Професійна діяльність викладача вищої школи: суспільні виклики та проблеми змісту підготовки. *Професійна освіта: андрагогічний підхід* : монографія / за ред. О. А. Дубасенюк. Житомир : Вид-ць О.О. Євенок, 2018. С. 146–172.
15. Педагогіка та психологія вищої школи : навчальний посібник / уклад.: Л. Г. Кайдалова, І. С. Сабатовська-Фролкіна, Н. В. Альохіна, Н. В. Шварп. Харків : НФаУ, 2019. 248 с.
16. Шапран О. І., Новак О. М. Педагогіка вищої школи : навч.-метод. посіб. Переяслав-Хмельницький (Київ. обл.) : Домбровська Я.М., 2018. 280 с.

Інформаційні ресурси

1. Закон України «Про вищу освіту».[Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://osvita.ua/legislation/law/2235/>
2. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua>
3. Електронна бібліотека НПН України <http://lib.iitta.gov.ua> 3. Веб-сторінка аспірантури і докторантури УМО: <http://umo.edu.ua/postgrad>
4. Бібліотека Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К.Д.Ушинського (м. Одеса, вул. Старопортофранківська, 36);
5. Одеська державна наукова бібліотека імені М. Горького (м. Одеса, вул. Пастера, 13);
6. Офіційні сайти періодичної літератури:
- Актуальні проблеми психології <http://appsychology.org.ua/index.php/ua/dlia-avtoriv>
 - Вісник післядипломної освіти серія «Соціальні та поведінкові науки» <http://umo.edu.ua/serija-socialjni-ta-povedinkovi-nauki>

- Актуальні питання сучасної психології http://library.sspu.sumy.ua/wpcontent/uploads/2018/04/Aktualny_pitannya_suc.psihologii_1_2015.pdf
- Experimental Psychology [https://us.hogrefe.com/products/journals/experimental psychology # c4338](https://us.hogrefe.com/products/journals/experimental-psychology/#c4338) - International Journal of Science and Research (IJSR) <https://www.ijsr.net/index.php>